КЎКЛАМ—МЕҲНАТ БИЛАН КЎРКАМ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СССР 50 ЙИЛ

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 67 (4526). | ЧОРШАНБА | 5 апрель, 1972 йил, | 19-ЙИЛ ЧИҚИШИ | Баҳоси 2 тийин.

ДАСТЛАБКИ ГЕКТАРЛАР

ПАХТАКОР деҳқон учун қизғин дамлар бошланди. Далаларда экиш агрегатларининг овози янграмоқда. Механизаторлар тракторларни моҳирлик билан бошқариб, тупроқ бағрига барака уруғи ташламоқдалар.

Кенг дала бўйлаб баҳорнинг майин шабадаси эсади. Пешанасини қийиқ билан танғиган деҳқон тайёрланган чигитни тезроқ экиб олиш учун ошиқади. ЯНГИЙЎЛ РАЙОНИДАГИ «ЛЕНИНИЗМ» колхози пахтакорлари ҳозирги ҳар дамни ғанимат билиб, ғайрат билан чигит экишни бошлаб юбордилар. Хўжаликнинг барча бригадаларида яхши ишланган майдонларга бир текис уруғ ташланяпти.

— Ҳозир далаларимизда 22 та сеялка тинимсиз ишлаб турибди, — дейди колхоз раиси Юсуп Толибов. — Биз ишни икки сменада ташкил этганмиз. Бундан кўзлаган мақсадимиз ҳавонинг мана шу иссиқ кунларида майдонларга бир текис чигит ташлаб ундириб олишдир. Механизаторларимиз бу ишда актив қатнашишмоқда.

Колхознинг 8-бригадасида чигит экиш ишлари айниқса қизғин олиб бориляпти. Моҳир тракторчи Тўлаган Тожибоев, сеялкачи Саид Муҳиддинов экипажи чигитни мўлжалдаги чуқурликка ташлашга эришмоқда.

Бу йил барча майдонларда ҳосилдорликни бир неча центнерга оширишга бел боғлаган пахтакорлар ҳосил учун ҳозирдан бошлаб курашмоқдалар. Колхознинг барча бригадаларида янги «Тошкент-2» навининг чигити экиляпти. Деҳқонлар экиш кампаниясини 10 иш кунида тугаллашга қатъий аҳд қилганлар. Бутун куч, техника муҳим кампанияни муваффақиятли ўтказишга сафарбар этилган. Суратларда: (чапда) колхоз раиси Ю. Толибов ва сеялкачи Д. Файзиев ўртоқлар чигитнинг сифатини кўздан кечиришмоқда. (Ўнгда) колхоз далаларида чигит экиш пайти.

МАЖБУРИЯТ ОЛДИНГМИ, БАЖАР!

МЕТАЛЛУРГЛАР МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

Улуғвор бешйилликнинг иккинчи йили дастлабки квартали ҳам поёнига етди. Ўзбекистон металлургия заводи коллективи ўтган уч ой мобайнида маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича ҳам, маҳсулотни реализация қилиш бўйича ҳам план топшириқларини муваффақиятли бажарди. Ватан ўзбек металлургларидан мингларча тонна металл, прокат олди. Планга қўшимча равишда давлатга 407 минг сўмдан ортиқ маҳсулот сотилди. Бундай муваффақиятга партиямиз XXIV съезди қарорларини изчиллик билан амалга ошириш натижасида эришдик.

Корхонанинг хўжаликни бошқаришнинг янгича системасига ўтиши, машина-механизмларнинг бир маромда ишлашини таъминлаш, янги техника ва илғор технологиянинг дадиллик билан қўлланилиши металлурглар эришаётган ютуқларнинг калиди бўлмоқда. Бир сўз билан айтганда, корхонамиз истиқбол сари дадил одимлаяпти.

Цехларни, участкаларни бир айланинг, ишчи-хизматчиларнинг яратувчилик меҳнатига назар ташланг. Оғир, кишини толиқтирадиган барча жараёнлар машина ва механизмлар устига юклanganини, хомашёни келтиришдан тортиб то тайёр маҳсулот ишлаб чиқилгунгача бўлган операциялар механизациялашганини кўрасиз. Шунинг учун ҳам ўтган хўжалик йилига нисбатан бу йил ишчиларнинг ўртача иш ҳақи 3,5 процентга кўпайди, меҳнат унумдорлиги эса 6,2 процент ортди.

Бундай муваффақиятимизда мартен ва прокат цехлари коллективларининг улуши салмоқли бўлди. Канавачи Бобо Юсупов, пўлат қуювчи Виталий Сальтиков, бош вальцовкачи Бўрон Жумаев, мастер Анатолий Кучкин сингари ишлаб чиқариш гвардиячилари смена топшириқларини муттасил ошириб адо этиш билан ўз коллективларининг шуҳратига шуҳрат қўшишмоқда.

«Янги техника ва илғор технологияга кенг йўл» завод ишчи-хизматчилари шундай шиор остида меҳнат қилмоқдалар. Айни кунларда 300-тунука стани қайта реконструкция этилмоқда. Реконструкция ишлари тугагач, прокат ишлаб чиқариш 20 процент ортади, сифати яхшиланиб, жаҳон стандарти даражасига етади. Шунингдек, бу йил мазкур стан учун холодильник ҳам ўрнатилади.

Бизда яқин-яқинларгача тунукаларни текислаш (қирқиш) асосан қўл кучи билан бажариларди. Эндиликда тунукани текис қилиб қирқувчи янги машина меҳнат унумдорлигини ошириб, саккиз кишини бошқа ишда фойдаланиш имконини берди.

Пўлат қуювчи ва эритувчилар, вальцовкачи ва операторларимиз бу муваффақиятлар билан чегараланиб қолишмайди. Улар ўз маҳоратлари, тажрибаларини ошириш устида тинмай изланишади. Бу ўринда завод қошида ташкил этилган коммунистик меҳнат мактаблари иши қўл келмоқда. Бизда бундай мактаблар 57 та бўлиб, уларда 1500 дан ортиқ металлурглар ўқимоқдалар.

Коммунистик меҳнат мактабларини ташкил этишдан мақсад ишчиларни янги техника билан яқиндан таништириш, иқтисодий ва сиёсий билимларни оширишдан иборат. Ҳар қалай бу тадбир корхонага қўл келди. Тўққизинчи бешйилликнинг дастлабки йилида меҳнат унумдорлиги 5,1 процент ошди, меҳнаткашларнинг ўртача иш ҳақи эса 2,6 процент кўпайди.

Заводимиз кўп йиллардан бери Қозоғистон ҳамда Латвия металлургия заводи коллективи билан ўзаро мусобақалашиб келмоқда. Вақти-вақти билан вакиллар айирбошлаб туриш одат тусига кириб қолган. Яқинда бир группа ўзбек металлурглари қардош қозоқ биродарларимиз ҳузурида бўлиб, у ерда қўлланилаётган илғор иш усуллари билан танишиб қайтдилар, ўзлари тўплаган бой тажрибаларни мезбонлар билан баҳам кўрдилар.

Мамлакатимиз меҳнаткашлари қутлуғ сана — СССР ташкил топган куннинг ярим асрлик тўйига тайёргарликни қизитиб юборган айни кунларда бу дўстлик ўзининг ижобий самараларини бермоқда. Ҳар иккала корхона ишчи-хизматчилари 30 декабрда — Ватанимиз юбилейи нишонланадиган кунда дўстлик пўлатини эритишга тайёргарлик кўришмоқда.

30 декабрда социалистик мусобақа ғолиблари Латвияга бориб, у ердаги «Сарканайс металлургс» заводи ишчилари билан дўстлик пўлатини эритишади.

Заводимизнинг бугунги куни ана шундай, эртаси, белгиланган режалари эса янада шарафли. Аввало, 1972—1973 йиллар мобайнида кенг кўламда бошланиб кетган янги сирланган идишлар цехи қурилишини поёнига етказиб, халқ хўжалигига кўплаб, кенг истеъмол буюмлари етказиб беришимиз лозим. Ваъда ижроси билан гўзал деганларидек, металл заводи ишчи-хизматчилари ўз олдиларида турган бу вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш учун «Узгипротяжпром» лойиҳалаш институти, 16-қурилиш тресті, субпудрат ташкилотлари билан биргаликда социалистик мажбурият қабул қилдилар. Қўшма мажбуриятда заводни реконструкция қилиш ишларини тағин ҳам тезлаштириш, металл ва прокат ишлаб чиқаришни тағин ҳам кўпайтириш, йилига 20 минг тонна қувватга эга бўлган сирланган идиш цехи қурилишини имкони борича тезлаштиришга даъват этилади.

«Узгипротяжпром» институти олимлари, инженер-техник ходимлари ўз навбатида зиммаларига шарафли мажбурият олдилар, лойиҳалаш ишлари муддатини икки баравар қисқартириб, шу йилнинг 1-августида электр пўлат эритиш цехининг лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлашга сўз бердилар.

Металлургларимиз эса сирланган идишлар цехи қурилишини тезлаштириш мақсадида шу йилнинг ўзида белгиланган планга қўшимча равишда 2,5 минг тонна мартен пўлати, 2 минг тонна прокат ишлаб чиқаришга, қувватларни ўз вақтида ишга тушириш учун лозим бўлган барча ускуналар комплектини, кабель маҳсулотларини, прибор ҳамда автоматларни ўз вақтида тайёрлаб қўйишга қарор қилдилар.

Ишчан коллективимиз КПСС XXIV съезди белгилаб берган вазифаларни тўла-тўкис уддасидан чиқадилар, СССР ташкил топган куннинг ярим асрлик тўйини меҳнатда улкан ғалабалар билан қарши оладилар.

И. МУҲАМЕДОВ,
Бекободдаги В. И. Ленин номли металлургия заводи директори.

ЧИГИТНИ ТЕЗ ЭКИБ ОЛАМИЗ

Бундан беш-олти йил илгари колхозимиз ҳосилдорликда энг орқада эди. Ҳар гектар ердан олинадиган пахта йигирма центнер атрофида бўлар эди. Кейинги йилларда колхозимиз аъзолари якдил бўлиб, уюшқоқлик билан астойдил меҳнат қилдилар, қолоқликдан чиқиш учун курашдилар. Ҳар бир қарич ернинг қадрига етадиган бўлиб қолдилар. Шунинг учун пахта, шоли, сабзавот, картошка ва чорва маҳсулотлари етиштириш ва сотиш планлари ошириб бажарилмоқда.

Колхозимиз кўптармоқли. Пахта майдонимиз 730 гектар. Мана шу майдоннинг ҳар гектаридан 24, 32 ўрнига 33 центнердан ҳосил олдик. Содиқ Йўлдошев, Шарофиддин Жалолов, Ким бошлиқ бригада аъзолари колхозимиз даражасидан анча юқори ҳосил олдилар. Бултур давлатга пландан ташқари 645 тонна «оқ олтин» сотилди.

Хўжалигимизда план бажарилмаган соҳа қолмади. Пландан ташқари давлатга 268 тонна шоли, 62 тонна қовун-тарвуз, 22 тонна сут, жаъми 6702 тонна кўп маҳсулот сотилди. Бултур шоликорларимиз ҳам самарали меҳнат қилдилар, ҳар гектар ердан 47 центнердан ҳосил етиштирдилар.

Колхозимизда барча тармоқлар бўйича план ошириб бажарилгани учун даромадимиз ҳам кўпайди. Пландаги 1 миллион 82 минг сўм ўрнига 1 миллион 508 минг сўм даромад олдик. Колхозчиларимизнинг иш кунига 5 сўм 65 тийиндан ҳақ бердик.

Ўзларининг самарали меҳнатларидан руҳланган колхозимиз аъзолари бу йил Андижон район пахтакорларининг юқори ҳосил етиштириш тўғрисидаги ташаббусларига қўшилиб эришилган муваффақиятларимизни мустаҳкамлаб, янги марраларни эгаллаш, Совет Иттифоқининг 50 йиллигини муносиб нишонлаш ниятидалар.

Кўкламга ҳамма нарсани барвақт тахт қилиб қўйганимиз учун ҳам экишни тугаллаш арафасидамиз. Звено бошлиғи М. Исмоилов, Э. Қўзибоев, И. Ҳасанов, К. Қодиров сингари механизаторлар бу ишда айниқса ғайрат кўрсатишмоқда.

У. АБДУЛЛАЕВ,
Ўрта Чирчиқ районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг раиси.

КВАРТАЛ ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармаси хабар қиладики, республика саноатининг ходимлари тўққизинчи беш йиллик иккинчи йили топшириқларини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш ҳамда бир қанча жуда муҳим буюмлар ишлаб чиқариш юзасидан 1972 йил биринчи квартал планини бажардилар. Прокат ишлаб чиқариш, кўмир қазиб чиқариш, электр мостовой кранлар, трактор сеялкалари, пахта териш машиналари, экскаваторлар ишлаб чиқариш, шойи газлама, болалар трикотажи, пайпоқ тўқиб чиқариш ва бошқа хил маҳсулотлар ишлаб чиқариш топшириқлари тўла ва ошириб бажарилди.

(ЎзТАГ).

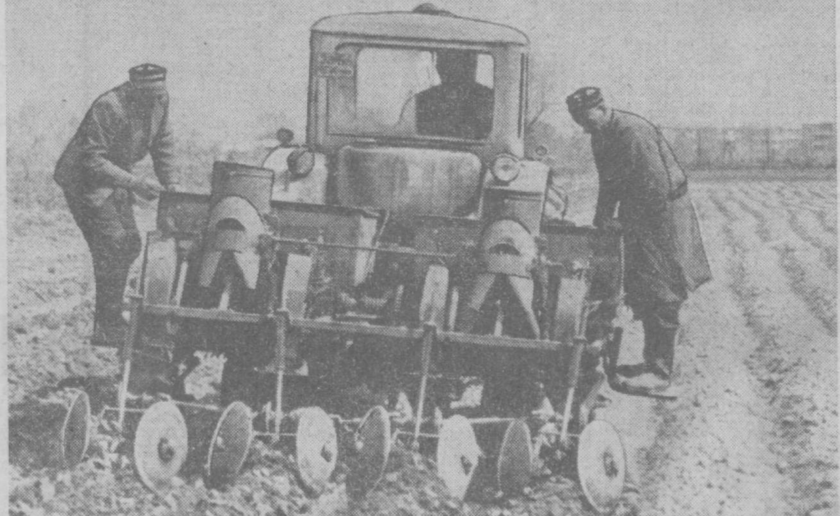

КАЛИНИН районидаги «Партия XXI съезди» совхози деҳқонлари шу кунларда картошка экиш ишларини қизғин олиб боришмоқда. Улар бу муҳим тадбирни тез ва намунали ўтказишда техникадан кенг фойдаланмоқдалар. Суратда: совхоз даласида картошка экиш пайти. А. Абалян фотолари.

Л. И. БРЕЖНЕВ ҲИНДИСТОН ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ С. СИНГХНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев 4 апрелда Ҳиндистон ташқи ишлар министри С. Сингхни қабул қилди.

Самимий ва дўстона вазиятда ўтган учрашув вақтида Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни янада ривожлантириш, мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинди. Жумладан, тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасида 1971 йилда тузилган шартнома Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон муносабатларида сифат жиҳатидан янги босқич эканлиги ва бу муносабатларни ривожлантириш учун янада қулай истиқболлар вужудга келтиражаги таъкидлаб ўтилди.

Учрашув вақтида ҳар икки томонни қизиқтираётган баъзи халқаро проблемалар ҳам муҳокама қилинди. Шу билан бирга, Ҳиндистон ярим оролидаги аҳволга алоҳида эътибор берилди.

Учрашувда СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико, Ҳиндистон Ташқи ишлар министрлигининг ташқи ишлар бўйича секретари Т. Н. Каул ва Ҳиндистоннинг Совет Иттифоқидаги элчиси К. Ш. Шелванкар қатнашди.

КОНВЕЙЕРДА ИССИҚЛИК ВА ЖИМЖИТЛИК

Бундай цех ҳозирча мамлакатда яккаю-ягона. Бундай қувватли цех ҳали бошқа бирор жойда қурилган эмас. Бу цех ҳар йили шиша момиқдан 250 минг квадрат метрдан кўпроқ иссиқлик ўтказмайдиган плиткалар ишлаб чиқара олади. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг интеграция плани бўйича совет мутахассислари яратган ноёб автомат ускуналар бу цехда синовдан ўтказилмоқда. Оҳангарон цемент комбинатида ишлаш учун қабул қилинган бу цех лойиҳасини Москвадаги асбоцемент илмий тадқиқот институти тузиб берган, унинг ускуналарини эса Бологой шаҳридаги «Строммашина» заводи тайёрлаб берган.

Цехда ишчилар кўринмайди, деса бўлади. Фақат бир неча оператор ишлаб чиқаришни бошқармоқда. Оҳангаронда ишлаб чиқариладиган иссиқлик ўтказмайдиган плиткалар ажойиб хусусиятга эга. Бу плиткаларни бақувват қилмоқ учун шиша момиққа оҳак билан соғ тупроқ аралаштирилган.

Шу материалнинг ўзидан товушни пасайтирадиган плиткалар ясаш мумкин. Бу плиткаларнинг намуналари Тошкентдаги бинокорлик материаллари илмий тадқиқот институтининг лабораториясида яратилди.

Товуш ўтказмайдиган бу янги материалга синтетик модда қопланганлиги уни тағин ҳам мустаҳкамроқ қилиб қўйди. Унга яна ранг-баранг вискоза туклар ҳам ёпиштирилгандан кейин у товушни сира ўтказмайдиган бўлиб қолади. Шундай плиткалар уй деворига ёпиштириб қўйилса, бу уйга духоба қоплангандек бўлиб кўринади.

Янги цехнинг ускуналари Оҳангарондаги синовлардан ўтгандан кейин Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида қатнашувчи барча мамлакатларга йўлланма олади.

Ю. ЮДИН,
Ўзбекистон Телеграф Агентлигининг мухбири.
Оҳангарон шаҳри.

Москвадаги «Нефтеприбор» заводи коллективи рақамлар ёзиб берадиган янги сейсморазведка станциясини ишлаб чиқаришга киришди. Бу янги аппарат нефть ва газни қидирув ишларида жуда қўл келади. Суратларда: (чапда): йиғув цехида. (Ўнгда) инженер-конструктор А. И. Чуваков (чапда) ва созловчи Я. Х. Гильфанов «ССЦ—2» сейсмик станцияси ишини текшириб кўришмоқда.

Б. Терепетов фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ОЛТИН ТЎЙГА АТАБ

Тошкент қишлоқ хўжалиги ирригацияси ва механизацияси институтининг профессор-ўқитувчилар ва студентлар коллективи СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигига катта тайёргарлик кўрмоқда.

Тошкентда ташкил топган дастлабки олий ўқув юртларидан бири ҳисобланган бу институт бундан қарийб ярим аср муқаддам ўзининг биринчи кадрларини тайёрлаб чиқарган эди. Улар саккиз киши эди. Ўтган йиллар ичида олий ўқув юрти юзлаб қишлоқ хўжалигининг муҳим соҳалари учун юзлаб ирригация ва механизация инженерлари етказиб берди. 1970—1971 ўқув йилида институтни мингдан ортиқ киши битириб чиқди. Беш йиллик охирига бориб эса, студентлар сони 5300 дан ортиб кетади. Ҳозирги вақтда талабаларнинг 80 процентга яқини фақат «яхши» ва «аъло» баҳолар билан таҳсил кўрмоқда.

Куни кеча республика олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг биносида очилган кўргазмадаги ўнлаб фотосурат ва диаграммалар институтнинг эллик йилдан ортиқ вақт давомида босиб ўтган йўли ҳақида ҳикоя қилади.

Кўргазмада студентларнинг ўз қўли билан ясалган қатор машина, механизм ва аппаратлар ҳам намойиш этилаяптики, улар билим ва амалнёт бирлигидан далолат беради. Мана, етти йилдирки, институт Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг аъзоси бўлиб, у бир неча бор медаллар билан тақдирланган. Студентлар амалий аҳамиятга эга бўлган илмий-тадқиқот ишларини ҳам олиб боришаяпти. Ўтган беш йилликда институт студентларининг илмий жамияти конференцияларида 1800-дан ортиқ турли мавзуларда докладлар тингланди.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли ТИИИМСХ институти коллективи СССРнинг 50 йиллигини бундан ҳам катта ютуқлар билан кутиб олиш ҳаракатида.

СССР 50 йил

ЛЕНИНЧА МИЛЛИЙ СИЁСАТ ТАРИХИГА ДОИР АСАР

Социализм ғалаба қозонган мамлакатимизда Коммунистик партия раҳбарлигида қўлга киритилган энг муҳим муваффақиятлардан бири — ленинча миллий сиёсат тантанасидир. Буюк Ленин асос солган партиямизнинг миллий программаси учун кураш, барча социалистик миллатларнинг иқтисодий ва маданий юксалишини таъминлаш, хусусан халқлар дўстлиги ва биродарлигини, уларнинг интернационал бирлигига эришиш соҳасидаги партия фаолияти тарихини илмий асосда ёритиш жуда муҳим вазифалардан бири ҳисобланади. Шу жиҳатдан қараганда тарих фанлари доктори, профессор Ҳ. Турсуновнинг яқинда нашр этилган монографик асари диққатга сазовордир[1].

Муаллиф партиямиз миллий сиёсатини рўёбга чиқариш тарихидаги энг масъулиятли ҳамда энг мураккаб курашини ёритиш билан Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабасидан то Ўрта Осиёда миллий чегараланиш ўтказилишини ўз ичига олган даврни чуқур тадқиқ қилиб, юксак илмий даражада умумлаштира олган.

Асарнинг аҳамияти ҳам шундаки, унда марксча-ленинча назарияни, хусусан, миллий масалага оид вазифаларни рўёбга чиқариш учун курашда партия фаолияти янги, ҳанузгача адабиётимизда маълум бўлмаган материаллар ва далиллар асосида ёритилган. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-Ленинизм институти, Ўзбекистон, Қирғизистон, Тожикистон. Туркманистон ва Қозоғистон Коммунистик партиялари Марказий Комитетларининг архивларидан кенг фойдаланилганлиги, Давлат архивлари, статистик тўпламлар, қўлёзма материалларга етарли ўрин берилиши, вақтли матбуот-газета ва журналлардан олинган далил ва фактларнинг кенг кўламда ишлатилиши, улар илмий асосда чуқур таҳлил қилинганлиги асарнинг қимматини янада оширган.

Китобда Ўрта Осиёда, хусусан, Ўзбекистонда нашр қилинган ва темага бевосита ҳамда нисбатан алоқадор бўлган асарлар, йирик монографиялар, ҳатто брошюра ва мақолалар ҳам жиддий ўрганилиб, уларга ҳар томонлама илмий обзор берилган. Тадқиқотчи Ўрта Осиё республикаларининг тарихчи, иқтисодчи, ҳуқуқшунос ва бошқа соҳадаги олимларининг фикр ва мулоҳазаларини етарлича инобатга олиш билан ленинча миллий сиёсат ғалабаси учун курашда партия фаолиятининг барча фан соҳаларида жиддий ёритилишининг аҳамиятини кўрсатиб берган. Дарҳақиқат, бу соҳада, кейинги йилларда катта илмий-тадқиқот ишлари олиб борилмоқда.

Китобдаги бош мавзу ва мазмун — миллий сиёсат учун курашда В. И. Лениннинг роли ва серқирра фаолияти; Коммунистик партия Марказий Комитетининг ғамхўрлиги ва ёрдами чуқур илмий мулоҳазаларда берилган. Муаллиф В. И. Лениннинг миллий масалага оид барча асарларини, Туркистон ва умуман Ўрта Осиёга оид мақолалари, хатлари, йўлланмалари, телеграммаларини ўз асарига сингдириб юборган. В. И. Ленин, РКП (б) Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг фаолиятида Туркистонда миллий сиёсат ғалабаларини таъминлаш жуда муҳим ўрин олганлиги, доимо диққат-марказида турганлиги янги далиллар асосида батафсил кўрсатилган. Ленин ва партия Марказий Комитетининг ҳужжатларини шарҳлашда, уларнинг аҳамиятини изоҳлашда муаллиф янги усулни қўллаган. Чунончи, Лениннинг бирор фикрини келтириш билан чегараланмай унинг тарихи ва сабабини, қандай вазиятда, қандай мақсадни кўзлаб ёзилгани устидаги фикрларни ҳисобга олиб, шу фикр бошқа олимлар асарида қайси тарзда келтирилганини таққослаб, таҳлил этиб, баён қилади.

Асарнинг биринчи боби Улуғ Октябрь социалистик революциясигача бўлган даврга бағишланган бўлиб, унда Туркистондаги ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий аҳвол, хусусан, мустамлакачилик ва миллий зулм авж олган бу даврнинг диалектик мазмуни очиб берилган.

1917 йил февралидан октябргача бўлган даврга оид миллий масала ҳам янги материаллар асосида ёзилган. Хусусан, маҳаллий миллатлар ишчиларининг большевиклар атрофига жипслашувчи тўғрисидаги факт ва далиллар бу давр ҳақидаги тасаввуримизни бойитишга ёрдам беради.

ТАҚРИЗ

Улуғ Октябрь социалистик революцияси бизнинг ўлкамизда пролетар интернационализми байроғи остида ғалаба қилди. Тарихни сохталаштирувчилар — буржуа идеологлари Ўрта Осиёда социалистик революция гўё большевиклар ва рус ишчилари ҳаракати туфайли юзага чиқди, маҳаллий миллатлар бу революцияда иштирок этмадилар ва уни хоҳламадилар ҳам, Туркистондаги революция фақат «русларнинг иши» деб, бўҳтон ёғдиришдан тинмаётирлар. Китоб тарихни бузиб кўрсатувчиларга, умуман, социализм ва интернационализм душманларига кескин зарба беради. Туркистонда пролетар революцияси улуғ рус пролетариатининг ёрдами билан маҳаллий миллатлар: ўзбеклар, қозоқлар, туркманлар, қирғизлар, тожиклар, қорақалпоқлар, уйғурлар ва бошқа миллат ишчилари ҳамда камбағал деҳқонларининг фаол иштирокида рўёбга чиққанлигини ишончли далиллар билан исботлайди.

Буюк Октябрь социалистик революциясидан кейинги даврда Туркистондаги янги миллий муносабатлар қуйидагича характерланади: биринчидан, Октябрь революцияси илгари қолоқ бўлган Туркистон халқларини мустақил ижодий тараққиёт даражасига кўтарди. Бу ерда социалистик миллатларнинг ташкил топиш жараёни бошланди. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, бу жараённинг ривожланиши ўлканинг ҳар хил халқлари орасида бир хил эмас эди. Революциягача буржуазия миллати сифатида ташкил топиш йўлида маълум натижаларга эришган ўзбек ва қозоқлар революциядан кейин тезда социалистик миллат сифатида уюша олдилар. Қорақалпоқлар эса буржуа миллати бўлиб шаклланиш даврини бутунлай четлаб, социалистик миллат тараққиёти йўлига ўтдилар. Иккинчидан, социалистик революция Ўрта Осиёда, аввало, 1917 йили фақат собиқ Туркистон ўлкаси ерида ғалаба қозонган бўлиб, Бухоро ва Хивада 1920 йилгача амирлик ва хонлик ҳокимияти ҳукм сурди. Совет ҳокимиятининг тинчликсевар сиёсатига қарамай, Хива ва Бухоро ҳукмдорлари империалистик давлатларнинг иғво-васвасаси билан Совет мамлакатига душманлик муносабатида бўлдилар.

Бир томондан, Бухоро амирлиги ва Хива хонлиги, иккинчи томондан, ижтимоий ва давлат тузумнинг бир-биридан фарқи революциядан аввал алоҳида-алоҳида территорияларга бўлиниб кетган ўзбек, қозоқ, қирғиз, тожик, туркман ва қорақалпоқ ерларини бирлаштириб, миллий давлатлар шаклида камол топишига тўсқинлик қилар эди. Учинчидан, Улуғ Октябрь ғалабасидан бошлаб Туркистоннинг сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий тараққиёти ўлка халқларини революцион Совет Россияси билан мустаҳкам иттифоқ ва биродарларча бирликка интилишини кучайтирди. Коммунистик партия ва Совет ҳокимиятининг сиёсати меҳнаткаш халқларнинг шу интилишларига тўла мос келар эди. Шу билан бирга Туркистонда тескаричи — реакцион кучлар ҳам мавжуд эди. Улар буюк давлат-шовинистик элементлар, маҳаллий буржуа миллатчилари, Совет ҳокимиятига душман бўлган меньшевик, эсер каби партия ва группаларнинг қолдиқларидан иборат эди. Улар ўлкада Совет ҳокимиятининг мустаҳкамланиши, Совет Россияси билан қўшилишига қарши курашиб, Туркистонни империалистик давлатлар қуролига айлантиришга уриндилар.

Профессор Ҳ. Турсунов ўз китобида миллий масаланинг хусусиятларига жиддий эътибор берар экан, Туркистонда ленинча миллий сиёсат тантанаси учун кураш энг қийин ва мураккаб, энг масъулиятли ва шарафли вазифалардан бири бўлганлигини алоҳида таъкидлайди.

Асарда большевизмга зид бўлган партияларнинг қолдиқларига қарши курашда ленинча матонат, қатъиятлик ва социализм ишига садоқат намуналари кўрсатилган янги далил ва воқеалар келтирилган. Хусусан, Советларнинг III ўлка съезди йўл қўйган хато ва камчиликларни жиддий манбалар асосида очиб ташлаб, большевиклар иродаси ва ғайрати билан уларга барҳам берилгани кўрсатилган. Шу ўринда муаллифнинг баъзи бир нотўғри, анчайин аниқ бўлмаган фикрлар асосида асарлар ёзган олимлар билан илмий-танқидий мунозараси диққатга сазовордир. Хусусан, А. А. Гордиенконинг Туркистон АССР тузилишига оид асаридаги нуқсонлар жуда тўғри ва объектив танқид қилинган.

Гражданлар уруши йиллари ленинча миллий сиёсат учун тинимсиз кураш йиллари бўлди. Маҳаллий миллат вакилларига ишончсизлик билан қараш каби шовинистик офатга қарши кескин кураш бунинг яққол далилидир. Буюк Лениннинг содиқ шогирдлари М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев маҳаллий меҳнаткашларни Қизил Армия сафига жалб этиб, миллий қисмлар, интернационал отрядлар ташкил қилиб, умумдушманга қарши курашда уларнинг фаол иштирокини таъминладилар. Буюк доҳийнинг социалистик Ватанни ҳимоя қилиш тўғрисидаги кўрсатмалари Туркистондаги барча миллат ва халқлар иштирокида амалга оширилди. Монографияда партиянинг бу соҳадаги фаолияти кўрсатилар экан, В. И. Лениннинг бевосита раҳбарлиги ва бошчилигида Ўрта Осиё меҳнаткашларини интернационал бирлик ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш иши ҳам кенг ривож топгани кўрсатилган.

Турккомиссия ва РКП (б) Марказий Комитетининг Туркистон бюроси фаолиятини ёритишда ҳам бирмунча янги далил ва воқеалар асосида илмий фикр ва мулоҳазалар, хулосалар берилган.

Автор, Т. Рисқулов ва унинг бир неча тарафдорларининг Туркистонда умум «Туркcовет республикаси» ва «Турккомпартияси» бўлиши керак, деган уринишларини чуқур анализ қилиб, бу масаланинг қисқача тарихига тўхтаб, уни ҳар томонлама илмий асосда ёритиб, жуда тўғри иш қилган.

Асарда Коммунистик партия В. И. Ленин ғояларини тўла инобатга олиб, миллатчиликнинг барча кўринишларига қарши жиддий кураш олиб бориш билан бирга, ўз айбига иқрор бўлиб, хато ва камчиликларини соф виждон билан тузатишга интилганларни тарбиялаш, уларни партияга садоқат руҳида ўстириш ишига ғамхўрлик қилганлиги қизиқарли баён этилган.

Профессор Ҳ. Турсунов Ўрта Осиёда миллий чегараланиш ва социалистик республикалар тузулишининг ташкилотчиси — Коммунистик партия фаолиятига бағишланган қатор китоб ва мақолалар муаллифидир. Бу асарда эса, олим ленинча миллий сиёсат ғалабаларининг яққол кўринишларидан бири бўлган бу масалага янада чуқур ёндашади. Асарнинг якунловчи V-боби Ўрта Осиё халқлари, совет миллий давлат тузумининг янада тараққий этиши проблемасига бағишланган. Ўрта Осиё халқларининг миллий совет социалистик республикалари ташкил топиши, ленинча миллий программанинг бош масалалари — миллатларнинг ўз тақдирини ўзи ҳал қилиши, ўзаро тенг ҳуқуқлилиги каби талабларнинг рўёбга чиқиши, эркин социалистик миллат республикаларининг умумиттифоқ бирлиги вужудга келиши партиямиз сиёсатининг ажойиб тантанасидир.

Ғарбий Европадаги буржуа корчалонлари Ўрта Осиё миллий Совет республикалари тузилиши ва уларнинг гуллаб-яшнашини бузиб кўрсатиб, жумладан, уни маҳаллий миллат меҳнаткашларининг хоҳиш-ихтиёрисиз, «руслар тазъйиқи»да бўлиб ўтган воқелик, деб кўрсатишга уринадилар. Уларнинг бўҳтон ва найрангларига жавоб сифатида бу асар социалистик миллий республикаларда совет давлат тузуми ғалабаси аввало маҳаллий халқларнинг эзгу ниятлари, уларнинг улуғ рус халқи билан самимий дўстлик туйғуларининг намойиши эканлигини исбот қилади, кенг мазмунда ва далиллар асосида ёритиб беради. Ўрта Осиё партия ташкилотларининг атоқли арбоблари Н. Айтаков, К. Отабоев, Ю. Абдураҳмонов, И. Айдарбеков, И. М. Варейкис, Р. Исломов, Д. И. Манжара, И. И. Межлаук, А. Раҳимбоев, Х. Саҳат-Муротов, Ф. Хўжаев кабилар миллий-давлат чегараланиши ўтказишда актив иштирок этганликларини кўрсатади.

Китобда Ўзбекистон Совет Социалистик республикасининг пайдо бўлиши ва тарққиётида актив фаолият кўрсатган ўзбек халқининг ажойиб фарзандлари Акмал Икромов, Йўлдош Охунбобоев, Файзулла Хўжаевлар тўғрисида, улар каби партиянинг ўнлаб илғор кишилари тўғрисида самимий ва илиқ гаплар айтилган. Муаллиф пролетар интернационализми, ленинча халқлар дўстлиги тантанаси ва унинг ҳозирги замондаги ёрқин муваффақиятлари тўғрисида ҳам мароқли ҳикоя қилади.

Шуни ҳам қайд қилиш лозимки, асар баъзи бир камчилик ва нуқсонлардан холи эмас. Масалан асарга берилган муқаддима жуда ўринли, аммо, хотима-хулоса деярли ёритилмаган. Тўғри, ҳар бир бобнинг ўзига хос хулосалари бор, бироқ бир бутун асар бўйича ҳам якун бериш мақсадга мувофиқ бўлар эди. Муаллиф миллий тиллардаги манба ва адабиётлардан, хусусан кейинги йилларда чиққан ўзбек тилидаги асарлардан кам фойдаланган, улар тўғрисида манбалар обзорида жуда қисқа тўхтаб ўтилади. Фикримизча, тарихни сохталаштирувчиларнинг қарашларига, «танқидий» мулоҳазаларига янада жиддийроқ эътибор берилганда, асар ҳам мазмунан, ҳам илмий жиҳатдан ютган бўларди.

Хулоса қилиб айтганда Ҳ. Турсуновнинг янги асари ленинча миллий сиёсатни амалга ошириш учун кураш тарихи ёритилган энг яхши китоблардан биридир. Шу кунларда барча совет кишилари СССР ташкил топган кунга 50 йил тўлишини нишонлаш учун тайёргарлик кўраётир. Бу асар ана шу юбилейга муносиб туҳфадир.

Асарни тез орада маҳаллий тилларда, шу жумладан, ўзбек тилида нашр қилиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблаймиз.

Т. ЖЎРАЕВ,
тарих фанлари доктори, профессор.

Қ. ОТАМИРЗАЕВ,
тарих фанлари кандидати, доцент.

1. Х. Турсунов, Национальная политика Коммунистической партии в Туркистане (1917—1924гг). Ташкент, «Узбекистон». 1971, 367 стр.

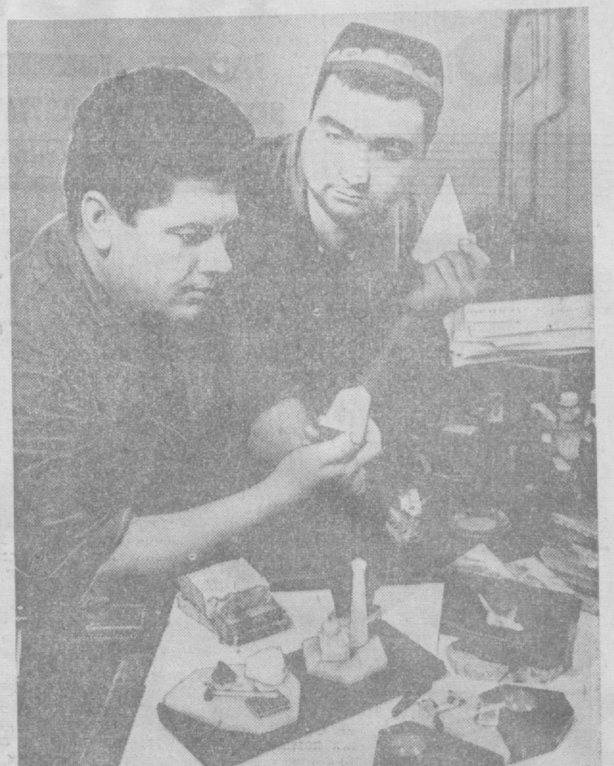

ТОШКЕНТ геология тресты «Химгеонеруд» экспедицияси ходимларидан Ю. Котов ҳамда Т. Ғаниевнинг областимиз территориясида қазиб чиқарилаётган мармар ва тошлардан тайёрланган ёдгорлик кошинларнинг сифатини кўздан кечирмоқдалар.

Э. КАРИМОВ фотоси.

ДЕПУТАТ ҲИСОБ БЕРДИ

Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозининг серҳашам клуби Фрунзе номли ва Назарали Ниёзов номли колхоз аъзолари, «Халқобод» комбинати ва Ўртаовул бўрдоқичилик базаси ишчи ва хизматчилари билан гавжум. Улар бу ерга Республика Олий Советининг депутати «Коммунизм» колхозининг раиси Маҳмуд ака Исматовнинг ҳисоботини эшитиш учун йиғилишган.

— Биз, — дейди депутат, маъмурчилик ва фаровонлик даврида яшаяпмиз. Ҳа, партия ва ҳукуматимиз биз деҳқонларга йил сайин оталарча ғамхўрлик кўрсатиб, биримизга икки бермоқда. Ҳосилимиз баракали, хонадонимиз файзли, дастурхонимиз эса тўкин бўлмоқда. Йўлимиз равон, кўчаларимиз эса чароғон. Демак, биз ҳалол тер тўкиб, меҳнат қилсак, роҳатини ўзимиз кўрар эканмиз. Мана, ўзимиз яшаб, сувини ичиб турган қишлоғимизнинг бугунги кўрки жамолига бир назар ташланг. Қанчалик файзли, қанчалик кўркам! Шундай экан, биз партиямизнинг ғамхўрлигига жавобан ҳар қанча меҳнат билан жавоб берсак, хўжаликларимизни сердаромад, серҳосил хўжаликка айлантириш йўлида ҳаракат қилсак, арзийди.

Мен халқ хизматкори сифатида сайловчилар ишончини оқлаш, қишлоғимизни янада кўркам ва обод қилиш йўлида озми-кўпми ҳисса қўшганлигим билан фахрланаман. Мана, яқиндагина ўнқир-чўнқир бўлиб ётган Фрунзе номли колхознинг ички йўлларига асфальт ётқизиляпти. Асроров номли 2-сон мактаб учун янги типовой бино қуриб беришга мўлжалланган проект лойиҳаси тайёрлаб қўйилди. Куркулдук каналига кўприк ўрнатиш юзасидан берилган наказ ҳам бажарилди. Куйбишев қишлоқ касалхонасига «Тез ёрдам» машинаси ажратиб бериш юзасидан наказ берилган эди, бу ҳам қондирилди.

Депутат ўртоқ Исматов сўзнинг охирида сайловчиларнинг ҳар бир наказларини ўз вақтида бажариш билан халқ ишончини оқлашга бутун куч ва ғайратини сарфлаш йўлида тайёр эканлигини билдирди.

Шундан кейин депутат фаолиятини муҳокама қилишда қатнашган Б. Мирзараҳмедов, К. Исмоилов, А. Султонов ва бошқа сайловчилар Маҳмуд аканинг тажрибали, бободеҳқон сифатида пахтачиликни ривожлантириш йўлида олиб бораётган ишлари ҳақида фахрланиб гапиришди. Шу билан бирга ўз депутатларига Халқобод комбинатида қурилаётган 100 ўринли касалхонанинг қурилишини тезлатиш, Назарали Ниёзов номли колхознинг «Большевик» участкасини газлаштириш ҳамда Фрунзе номли колхознинг маркази орқали «Коммунизм» колхозига автобус қатновини йўлга қўйиш юзасидан янги наказлар беришди.

ТОШКЕНТ трактор заводининг илғор слесари Шукур Орипов бошқа ҳамкасблари қатори зиммасига оширилган мажбурият қабул қилган. Коммунист йигит бешйилликни 3,5 йилда бажаришга аҳд қилиб, айни кунларда смена топшириқларини ошириб адо этмоқда.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

ХОТИН-ҚИЗЛАР ЎРТАСИДА ЛЕКЦИЯ ПРОПАГАНДАСИ

Лекция пропагандаси — бу партиявий-ижодий ишдир. Пропаганда воситасида билимларни оммалаштириш билан бирга совет кишиларининг дунёқарашини шакллантириш, партия назарияси ва сиёсатининг туб масалаларини тушунтириш имкониятлари вужудга келади.

Аҳолини қизиқтираётган масалаларни ўрганиш, ўқиладиган лекцияларнинг тематикасини белгилаш ва планлаштириш, уларнинг мазмунли чиқишига эришиш лекция пропагандасини ташкил қилишнинг илмий асосларидир. Айниқса, хотин-қизлар ўртасида лекция пропагандасини йўлга қўйишда бу талабларга эътиборни кучайтириш зарур.

Кўпгина шаҳар ва район партия комитетларининг пропаганда ва агитация бўлимлари хотин-қизлар ўртасида лекция пропагандасини моҳирлик билан ташкил этмоқдалар. Улар тингловчилар томонидан бериладиган саволларнинг характерини диққат билан ўрганадилар, ҳар хил группадаги аёллар ўртасида социологик тадқиқотларни олиб борадилар. Саноат корхоналари, турар-жойларда анкета тарқатиш орқали ҳам берилган саволларга жавоблар олиб турилади.

Совет аёллари лекцияларда қатнашар эканлар, ўзларини қизиқтирадиган ҳаётий масалаларга тўла ва қониқарли жавоб олишни мақсад қилиб қўядилар. Бунинг учун лекторлар пухта тайёргарлик кўришлари, улар юқори малакага эга бўлишлари, ҳар бир аудиториянинг шароитини ҳисобга олган ҳолда ўз лекцияларини ҳаётий мисоллар билан тўлдириб, бойитиб ўтказишлари керак.

Бизда юқори малакали лекторлар кўп. Улар аёлларимиз орасида ҳам анчагина бор. Тарих фанлари доктори, Р. Х. Аминова, филология фанлари кандидати С. Назруллаева, профессорлар З. Умидова, М. Ашрапова, А. Қодирова, М. Турсунхўжаева, санъатшунослик фанлари кандидати Л. Хўжаева, педагогика фанлари кандидатлари, доцентлар Н. Валиева, А. Тўраева, филология фанлари кандидати доцент М. Алавия ва бошқалар колхозчилар совхоз ишчилари ўртасида лекция ўқиганларида тингловчилар ҳузур қилиб эшитадилар.

Ўз навбатида область партия комитети ҳам лекция пропагандасининг юқори савияда ўтиши учун қатор тадбирларни амалга оширмоқда. Бу ерда турмуш маданияти ва хотин-қизларни аҳлоқий тарбиялаш бўйича лекторлар тайёрлаш мактаби очилган. Бу мактабда асосан қишлоқ мактабларининг ўқитувчилари таҳсил кўрмоқдалар. Шунингдек қишлоқ врачлари партия ва совет ходимлари ҳам бу мактабдаги машғулотларда қатнашадилар. Улар ўтган давр ичида «В. И. Ленин ёшларнинг вазифалари ҳақида», «Дин ва аёллар», «Оила ва турмуш», «Ёшларни коллективизм руҳида тарбиялаш» каби темаларда лекцияларни тингладилар. Бу лекциялар Тошкентдаги олий ўқув юртлари, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси олимлари, ўқитувчилари, Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва область партия комитети лекторлик группаларининг аъзолари томонидан ўқилди.

Аёллардан лектор кадрлар тайёрлашда семинар машғулотларидан ҳам унумли фойдаланилмоқда. Бу семинарлар аёл лекторларнинг ихтисослари бўйича группаларга бўлиниб ўтказилади.

Лекторлар малакасини оширишнинг воситаларидан бири бу — лекцияларни эшитиш ва уларни таҳлил этишдир. Бу соҳада область партия комитети лекторлар группаси катта иш олиб бормоқда.

Кейинги вақтларда турар-жойлардаги аёллар ўртасида тарбиявий ишларни йўлга қўйиш ҳам кучайтирилди. Бу соҳада Тошкент шаҳридаги Ҳамза район партия комитети намуна бўлмоқда.

Жуда кўп аёлларимиз халқ университетларида қатнашиб, ўзларининг билимлари, малакаларини оширмоқдалар. Областда бундай университетлар сони йилдан-йилга кўпайиб тажрибаси ортиб бормоқда.

Масалан, Тошкент тўқимачилик комбинати ҳузуридаги «Техника тараққиёти ва иқтисодий билимлар университети» ўн йилдан ортиқ вақтдан буён ишлаб келмоқда.

Чирчиқ электрокимё комбинати, Оҳангарон кўмир разрези ва Олмалиқ цемент комбинати, Бекободдаги металл заводи ва Тошкентдаги Ленин номли электрон-техника заводи ва бошқа корхоналардаги халқ университетлари ҳам яхши ишламоқдалар.

Барча совет кишилари шу кунларда Совет Иттифоқи ташкил топган куннинг 50 йиллигига қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Хотин-қизлар ўртасида лекция пропагандасини кучайтиришда бу масалага ҳам алоҳида эътибор бериш талаб этилади.

К. ҚАМБАРОВА,
Тошкент область партия комитетининг лектори.

ЁШЛИК ОЛҒА ЧОРЛАЙДИ

МУНОСИБ ЎРИНБОСАРЛАР БЎЛАЙЛИК

О. ИСҲОҚОВ,
область комсомол комитетининг биринчи секретари.

Бахту иқбол кулиб боққан мамлакатимизда бу йил СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги кенг нишонланади. Областимиз меҳнаткашлари, комсомол ва ёшлари бу улкан байрамни муносиб кутиб олиш, ватанимизнинг иқтисодий қудратини янада мустаҳкамлаш ва совет халқининг фаровонлигини оширишга ўз ҳиссаларини қўшиш иштиёқи билан меҳнат қилишмоқда. Улар янги беш йилликни ва 1972 йил планларини муддатидан илгари бажариш учун меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланмоқдалар, фан-техника ютуқлари ва илғор тажрибаларни ишлаб чиқаришга жорий этмоқдалар.

«Ешларнинг зарбдор меҳнати, маҳорати ва изланиши — беш йилликка!» Областимиз ишчилар гвардияси ва ёш деҳқонлари ана шу шиор остида мусобақа қилишмоқда.

Малакали ёш ишчиларни тарбиялаб етиштириш, ишчилар ва мутахассисларнинг техника ижодкорлигини ўстириш доимо диққатмарказимизда. Ўтган йили энг яхши ишчи касблари бўйича мусобақалар, конкурслар ўтказилди. Конкурсда 80 мутахассислик бўйича 40 мингга яқин ёш ишчи қатнашди. Ғолиблар муносиб тақдирланди. Тўқимачилик комбинати, Чирчиқдаги «Узбекхиммаш», Бекобод цемент заводлари ва бошқа корхоналар ишчилари байроқдор бўлдилар.

Беш йилликда ва бу йил областимиз ишчи паспортида бир мунча ўзгаришлар, янгиликлар бўлади. Саноат, қурилиш ва транспорт соҳаларида ёрқин уфқлар белгиланган. Ёш ишчиларнинг активлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини кўпайтириш ва иш шароитларини янада яхшилаш, маданий-маиший хизмат кўрсатишни шу кун талаблари асосида ташкил этиш ҳақида 1972—1975 йилларга мўлжалланган тадбирларни ишлаб чиқдик ва уни амалга ошира бошладик.

Областимиз саноати меҳнаткашлари йиллик план топшириқларини муддатидан олдин бажариш, пландагидан ташқари 62 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш, меҳнат унумдорлигини 1,5 баравар ошириш мажбуриятини олдилар. Бу йил саноат корхоналари ва қурилишларда кўплаб техникавий тадбирлар амалга оширилади. Йирик саноат корхоларида 13 та цех ва участкани комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш ишларини амалга оширишга киришилди.

Областимизда Чорвоқ ГЭСи, Тошкент — Янгийўл электр темир йўли, Ангрен резина буюмлари, Олмалиқ химия заводлари қурилишлари комсомол зарбдор қурилиши деб эълон қилинган. Бу корхоналар қувватларини ошириш, қурилиш муддатларини қисқартириш учун юзлаб йигит ва қизларни комсомол йўлланмаси билан мазкур қурилиш объектларига юборяпмиз. Шунингдек, Тошкент метрополитен қурилиши ҳам комсомол зарбдор қурилиши бўлади.

Ҳозирги вақтда Олмалиқ, Бекобод, Чирчиқ шаҳарларида ҳам кўпгина корхоналар реконструкция қилина бошланди. Бу ишларни муваффақиятли бажаришда ёш мастерлар, технологлар, инженерлар ва мутахассислар муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Комсомол ташкилотлари беш йиллик планларини муддатидан олдин ошириб бажариш учун ишни КПСС Марказий Комитетининг «Социалистик мусобақани ташкил этишни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарори асосида олиб боришяпти. Шу кунларда жойларда социалистик мусобақа қизитиб юборилди. Тошкент авиация заводининг фрезерчиси, СССР Олий Советининг депутати Альбина Девятованинг беш йилликни тўрт йилда бажариш ҳақидаги ватанпарварлик ташаббусига ўз сафига 36 минг йигит ва қизни бирлаштирган 1800 ёшлар коллективи қўшилди. Айни вақтда социалистик мусобақада областимизда юз минг ишчи, 2575 коллектив актив қатнашмоқда. Мусобақада ғолиб чиққан ёшлар ва яхши коллективлар ВЛКСМ Марказий Комитетининг мукофотлари билан тақдирландилар.

Кўпгина комсомол ташкилотлари социалистик мусобақанинг янги формаларини жорий қилмоқдалар. Бунга мисол қилиб «Ташкенткабель» заводи комсомол ташкилотини кўрсатиш мумкин. Бу ерда социалистик мусобақанинг янги кўриниши юзага келди ва ўзига кенг йўл топди. «Ўз касбининг устаси», «Энг яхши ёш ишчи» ва бошқа унвонлар учун мусобақа шартлари ишлаб чиқилди. Коммунист В. Назаров ана шу мусобақанинг ташаббускори бўлди. У меҳнат унумдорлигини ошириш ва беш йиллик планни уч ярим йилда бажариш ташаббусини бошлаб берди. Унинг бу ташаббусига заводда 600 дан ошиқ ишчи қўшилди ва новатор ишчилар сафи кун сайин кенгайиб бораётир. Шунингдек, Чирчиқдаги «Узбекхиммаш» заводининг конструктори Эргашали Аъзамов, Бекободдаги темир-бетон буюмлари ва бинокорлик материаллари комбинатининг бетончилари Карим Тешабоев, Қодир Жўраев, арматурачи Обид Ҳусаинов сингарилар ҳам шундай новатор ишчилардан. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Областимиз ёш деҳқонлари ва чорвадорлари тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йилида янада юқори марраларни кўзламоқдалар. Дала меҳнаткашлари, ёш миришкорлар партиямиз XXIV съезди қўйган вазифаларни ўз фаолиятлари учун программа деб эълон қилдилар. Комсомол ва ёшларимиз пахтачиликни янада ривожлантириш юзасидан белгиланган вазифаларни коммунистлар билан бир сафда туриб ғайрат ва жасорат билан бажармоқдалар.

Областимиз колхоз ва совхозларида етти юзга яқин комсомол ва ёшлар пахтачилик звенолари бор. Уларга уюшган 2500 дан ошиқ йигит ва қиз ўтган йили пахта кампаниясида зўр ғайрат ва жасорат кўрсатди. Мавсумда 997 комсомол ёш механик ҳайдовчи жавлон урди. Уларнинг кўпчилиги зафар маррасига катта ҳисса қўшди.

Кўпгина комсомол-ёшлар бригадалари ҳосилдорликни гектар бошига оширишда намуна бўлдилар. Бўка районидаги Тимирязов номли колхознинг Салим Собиров раҳбарлик қилаётган комсомол ёшлар бригадаси коллективи ҳосилдорликни гектар бошига 40 центнердан етказдилар. Шунингдек, шу райондаги «Коммунизм» колхозининг Пардона Имомов, Юқори Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхознинг Раҳмон Насруллаев, Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозининг Жўра Бўйсибоев сингари комсомол-ёшлар бригадалари коллективлари ҳосилдорликни оширишда рекорд кўрсаткичларга эришдилар.

Социалистик мусобақани кучайтиришда Юқори Чирчиқ ва Бўка районлари комсомол ташкилотлари пешқадамлик қилиб, область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғини ўз қўлларида сақлаб келмоқдалар. Комсомол ва ёшларимиз янги беш йилликнинг иккинчи йилида пахтачиликни ривожлантиришда янада актив иштирок этмоқдалар.

Улар бу йил янада улкан чўққиларни кўзлаб иш кўрмоқда.

Яқинда Узбекистонда ЛКСМ Марказий Комитетининг VII пленуми бўлди. Унда КПСС XXIV съезди қарорлари ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг студентларнинг Бутуниттифоқ слётида сўзлаган нутқи асосида ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш бўйича олий ўқув юртлари бошланғич комсомол ташкилотларининг ролини янада ошириш тўғрисидаги масала муҳокама қилинди.

Биз пленум қарорларини ҳаётга татбиқ этиш учун бир қатор тадбирларни ишлаб чиқдик. Булар, ёш ишчилар ва дала меҳнаткашларини янада ғайрат кўрсатишга, СССРнинг 50 йиллигини катта меҳнат совғалари билан кутиб олишга даъват этади.

НАСИБА АЛИМОВА Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикасида меҳнат қилиб, кўпчилик ҳурматини қозонаётган ёш ишчилардан. У ҳозирги кунда СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, смена нормасини бир ярим ҳиссадан адо этиб келмоқда. Суратда: Н. Алимова.

А. Тўраев фотоси.

КЎНГИЛ-КЎНГИЛДАН СУВ ИЧСА...

Музайяна АЛАВИЯ.

Тўй йигит ва қиз умр баҳорининг очилган чоғи. Не-не орзу-умидлар, ҳислар туғён қилган айём бу! Бу айёмда уларнинг қалби бир-бири билан ҳаётга, халқ ишига бир мақсад билан қадам ташлайдиган муҳаббат йўли бу! Ана шу ҳуш айёмни, тантанали кечани ўтказиш ота-она, йигит ва қиз, дўстлар ва тўй бошларига боғлиқ. Тўй тўйдай ўтса, кўнгилхушлик билан ўтса, янги оила учун ҳам, дўстлар учун ҳам бир бахт бўлади.

Пешона тери, ҳалол меҳнат билан топилган пул, яъни тўй харажатлари ўрнига қўйилган тўй кўнгилли ўтиши табиий. Зар қадрига заргар етади, деганларидек, меҳнат қилиб, пул топган ҳақиқий инсон тўйни ҳам қандай ўтказишни билади.

Эсимда, бултур Пискент район маданият уйининг методисти Аҳмаджон Ҳасановнинг ўғил уйлантириш тўйида қатнашган эдим. Тўй жуда хурсандчилик, зўр тантанага айланди. Узоқ-яқиндан келган меҳмонларнинг юзларидан табассум аримасди. Ҳамма шод. Маданият уйининг бадиий ҳаваскорлари, куёв ва келиннинг дўстлари тўйга муносиб санъат гулдастаси тайёрлаб келишган эди. уни қалб туйғулари билан тақдим қилдилар.

Аҳмаджон Ҳасановнинг етти фарзанди бор. Уйланган ўғли билан келини бўлмиш Фарғона водийсининг қизи Москвадаги Ленин номли педагогика институтида ўқиб, бир-бирини севган, ёқтиришган. Бирга турмуш қуришга аҳдлашган келин—Гулчеҳра инглиз тилидан, куёв эса немис тилидан дарс беради. Улар бахтли, ширин турмуш қуришган.

Лекин, замондошларимиз, ота-оналар кўпчилик тўйдан ранжишади. Нега! Чунки, улар хафачилик, дилисиёҳлик билан ўтади. Баъзи тўй-маъракаларда ўринсиз сарф-харажат, беъмани хатти-ҳаракатлар билан иш кўрилади. Аслида ҳаддан ташқари дабдабозлик билан тўйни маънавий жиҳатдан қашшоқ, осон йўл билан пул топувчи, обрўни пулга сотиб олмоқчи бўлган баъзи кишиларгина қилишади.

Бир мисол; Ўтган йили бир тўйда бўлдим. Зўр тайёргарлик билан қилинган ўша тўй жуда файсиз, совуқ ўтди, дейиш мумкин. Донгдор ҳофизларнинг ҳам кўнгли хуфтон бўлди. Тўй эгаси маст бўлиб олиб, босар-тусарини билмай қолди. Тўйга тўёна қилиб келган қариндош-уруғлари, ёру-дўстлари бир-биридан тамаъгирлик қилиб, тўнларини тескари кийиб олишди.

Тўрт-бешта ичкиликбоз, шуҳратпарастнинг гапига кириб ширин тўйни шундай нохушликка айлантириш кимга керак! Тўйни тўпполонга айлантирган қаёқда-ю, уни хурсандлик билан, саришта-саранжонлик билан ўтказиш қаёқда!! Тўй-маъракада ҳалоллик, поклик саришта-саранжонлик минг марта яхши.

ИЛК ҚАДАМЛАР

Олий ўқув юртларида ёшларда ижодий қобилиятни оширишда студентлар илмий жамиятининг роли катта. Тошкент Давлат университетида ҳам бундай жамият ишлаб турибди. Унинг кучи билан қатор ибратли тадбирлар амалга оширилди.

СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги олдидан жамият йўли билан ўтказилган илмий-назарий конференция ҳам ўзига хос ижодий кўрикка айланди. Конференцияни университет ректорининг кечки ва сиртки факультетлар бўйича проректори, тарих фанлари кандидати доцент А. Азизхонов очиб, студентларга келгуси ишларида муваффақият тилади.

Шундан сўнг студентларнинг чиқиши бошланди. Доцентлардан А. Қўқонбоев, П. Рассазов, А. Аҳроров, ўқитувчилардан М. Мартиновская, В. Иоффелар илмий раҳбарлик қилган ишлар айниқса тингловчиларга манзур бўлди. Д. Бобожонова, У. Холтоев, Е. Савельева каби студентлар тайёрлаган илмий докладлар юқори баҳоланди.

М. ҲАМИДОВА,
ТошДУ студенткаси.

✦ ЧИРЧИҚДАГИ «Узбекхиммаш» заводида меҳнат завқидан баҳраманд бўлаётган ёшларни кўплаб учратасиз. Корхонанинг қозон цехи электр пайвандчилари ҳам илғорликни қўлдан бермай келмоқдалар.

Суратда: ишчан электр пайвандчилардан (чапдан) С. Караев, С Мусаев, А. Матвеев ва Н. Задне провскийлар.

А. Тўраев фотоси.

САДОҚАТ

УСТОЗ-ШОГИРД ҲУСУСИДА

Боғбон ўзи ўстирган ниҳолларини қанчалик севиб, авайлаб парвариш қилса, ардоқласа, ниҳоллари серҳосил, меваси лаззатли, тотли бўлади.

Устозлар ҳам ўз шогирдларига ана шундай яхши ният қилади. Шундай шогирдлар бўладики, уларнинг ахлоқ одобида, бошқалардан фарқли хислатлар мавжуд.

Бизнинг институтимизда ҳам шундай яхши ҳислатларга эга бўлган студентлар жуда кўп. Биз ўқитувчилар уларнинг номларини ҳурмат билан тилга оламиз. Масалан, педиатрия факультети 5-курс талабаси Ҳамида Маҳкамовани олайлик.

Ҳамида ўқиш учун қардош Қозоғистон ССР Чимкент областидан келган. Унинг отаси ҳам, онаси ҳам қишлоқда шифокорлик қилишади. Демак, шифокорлик касбига Ҳамидадаги меҳр-муҳаббат ота ва онадан мерос бўлиб ўтган. Ҳамида курс, факультетдаги бошқа аълочи, актив-жамоатчи ёшлар каби доимо аъло баҳолар билан ўқийди. У группа комсорги, жамоат ишларида ҳам илғор.

Ҳамиданинг студентлик ҳаёти, ўқиши, дунёқараши билан яқиндан танишар экансиз, унда ўзгача яхши ҳислатлар борлигини сезиб оласиз. Бу ҳислатлардан бири, унда беморга нисбатан энди куртак очиб келаётган бошқача, шафқат, муҳаббат, инсонпарварлик ҳислатидир. Кўп ҳолларда у ўқиш тугаши билан ётоқхонага шошилмайди. Агар улар таҳсил олаётган клиникада. Бемор болалар ичида ота-онасиз ётган бирор касал бўлса, бўлғувси шифокор унинг олдидан нари жилмайди. Касалнинг аҳволи бироз бўлса-да енгиллашса, бу қиз ҳам кўнгли тинчигандек, тетик сезади ўзини.

Мен Ҳамида билан суҳбатлашар эканман, «Ҳаётингизда энг эсда қоладиган дамлар нималардан иборат?» деган саволимга у тўлқинланиб: «Менинг ҳаётимда энг бахтли кунларимдан бири 1970 йил ноябрь ойида кишилик жамиятининг доҳийси В. И. Ленин Ватани Ульяновск шаҳрида бўлганим. Оддий бир ўзбек қизи улуғ доҳий туғилган шаҳарда бўлиши, у ерда «Бутуниттифоқ студентлар илмий жамияти конференциясида илмий доклад қилиб, мақтовга сазовор бўлиши...» дейди у ҳаяжонланиб.

Унинг ҳаётида ўтган йили яна бир унутилмас воқеа содир бўлди. Ҳамида Бутуниттифоқ студентлар слётига қатнашди. Бунга у ўз ватанига, фидокор халқига катта садоқат, яхши одамийлик фазилатлари туфайли эришди.

А.ОҚИЛОВ,
Тошкент Давлат медицина институтининг доценти.

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

Ватан, яъни мавжуд сиёсий, маданий ва ижтимоий шароит пролетариатнинг синфий курашида энг қудратли фактордир.

В. И. ЛЕНИН

Совет кишиси ватанпарварлигининг манбаи аниқ — бу ватанга муҳаббат, ўз халқига, ўз маданияти ва турмушига бўлган муҳаббатдир.

М. И. КАЛИНИН.

Ватанга бўлган муҳаббат равшан ақлнинг ишидир, у кўр-кўрона эҳтиросдан иборат эмас.

Н. КАРАМЗИН.

Ватанпарварлик, у кимнинг фазилати бўлишидан қатъий назар, сўз билан эмас, балки иш билан исбот қилинади.

В. БЕЛИНСКИЙ.

Ўз ватанингнинг фарзанди бўл, киндик қонинг тўкилган тупроқ билан бирлигингни чуқур ҳис қилиб, ундан олган нарсаларингнинг ҳаммасини ортиғи билан қайтаришга интил.

К. УШИНСКИЙ.

Ватан нима? Ватан — бу маълум бир жойда ўз тарихий ҳаракатини амалга ошираётган бутун халқдир. Бу — халқнинг ўтмиши, ҳозири, келажагидир. Бу—халқнинг ўзига хос маданияти, унинг тили, характери , бу—халқ амалга ошираётган революциялар занжири, тарихий одимлари, тарихининг тугунларидир.

А. ТОЛСТОЙ.

САҲИФА № 7

ЗАВОДГА ИШЧИ КЕЛДИ...

Ёз кунлари эди. Жуссаси кичикроқ, жингалак сочли буғдой ранг йигитча тушга яқин кадрлар бўлимига кириб келди. Завод директорининг кадрлар бўйича ёрдамчиси ўртоқ Б. Мороз уни иссиқ қарши олди.

— Келинг, хизмат?

—Шу заводга ишга кирмоқчиман, — у шундай деди-да, уялиб ерга қаради.

Бошлиқ унга маъноли қараб турди-да, юзларига табассум югурди.

— Жуда яхши. Ёшлар учун заводимиз эшиги ҳамма вақт очиқ. Фақат ишга муҳаббат, мақсад бўлиши керак. Шунда, ниятингизга эришасиз. Ўйлайманки, булар сизда бор, албатта.

Кадрлар тайёрлаш бўлими ходимлари корхонадаги ҳар бир ишчи авлодини ҳар томонлама яхши билиши керак. Одатда заводга янги келган йигит ва қизнинг нимага қизиқиши, ота-онаси кимлигини дилдан суҳбатлашиб олиб, ишга қабул қилишади. Ёш ишчини ҳар томонлама билиш унинг коллективга тезроқ киришиб кетишини осонлаштиради.

Алижон билан ҳам у ана шундай суҳбатлашиб олди. Унинг тўғрисида кўп нарсаларни сўради, 55-цехга ишга қабул қилди. Сўнг цех бошлиғи Ихтиёр Ғафуровни чақириб, Алижонни унинг қўлига топширди. Шунда Б. Мороз Алижонга қувноқ нигоҳ ташлаб, «оқ йўл, ука»! деб қўйди. Алижон ҳам унга раҳмат айтди.

Цехда у тажрибали мутахассис, кўпгина ёшларнинг устози, энергетиклар бригадасининг бошлиғи Султон Исматовга шогирд тушди. Султон ака ҳам Алижон билан қизғин суҳбатлашди. Қизиқиш ва майлларини билиб олди.

— Ўнинчи синфни битирган экансан, қизиқишинг ҳам дурустга ўхшайди. Буёғи ўзинга боғлиқ. Ишда масъулиятни ҳис қилсанг яхши энергетик бўласан, — деб қўйди бригадир.

Цехда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг ўзига хос томонлари, техника хавфсизлиги, технологик поток линиялар, автоматлаштириш ҳақида бир-бир сўзлаб, тушунтириб берди. Охирида, қўрқма ука, билмаганингни сўра, қийналсанг айт ёрдам берамиз. Яхши ишчи бўлиб етишасан, — деб қўшиб қўйди.

Алижон устознинг нақадар ширинсуханлиги, меҳрибонлигидан шод эди. У дадил ишга киришиб кетди. У анча синчков, изланувчан чиқиб қолди. Шунинг учун вақт ўтиши билан Алижон цехда полиэтилен телефон кабели ишлаб чиқарувчи поток линиянинг сиру-асрорини, унинг технологиясини яхши ўзлаштириб олди. Ундаги интилиш, куч-ғайрат дўстларининг ҳурматини кун-сайин оширишга сабаб бўларди. Кунларнинг бирида Султон ака унинг ишларини кузатар экан хурсанд бўлиб кетди.

— Алижон, анча дуруст бўлиб қолибсан, поток линиянинг техникавий расчётларини ҳам яхши билиб олибсан. Шунинг учун кейинги вақтда ишларингда нуқсон сезмаябман. Интилганга толе ёр бўлади. Мана ҳадемай ёш ишчилар сафига қўшилганинг ҳақида гувоҳнома оласан, ука!

Алижон унга илиқ боқди. Ичида тўлқинланди. «Ишчилар сафига қабул бўлар эканман. Сен учун бахт бу Алижон! Ҳа катта бахт бу сенга!»

У ўша кунни сира-сира унитмайди. Ишчилар сафига қабул қилинган кун унинг ҳаёт саҳифасига алоҳида битилди. Ўша тантана, ўша қувончли онлар ҳамон унинг кўз ўнгида гавдаланади.

«Ташкенткабель» заводида ишчилар синфининг муносиб ворисларини тайёрлашга алоҳида эътибор берилади. Корхонада етук ишчилардан 150 киши ёш ишчилар гвардиясини тайёрлашга жалб этилган. Касб-корининг, у ёки бу ҳунарнинг оғир-енгилига қараб, шогирдлар тайёрлаш бир ойдан олти ойгача муддатга мўлжалланган. Шу муддатни ўтаган ишчи умумзавод ёки цех коллективининг тантанали йиғилишида ишчилар сафига қабул қилинади. Бу маросимга тантанали тус берилади.

Корхонанинг маданият уйида ўтказиладиган тантанали йиғилишнинг ҳар бир ёш қатнашчисига В. И. Лениннинг расми туширилган алоҳида таклифномалар берилади. Йиғилишда завод раҳбарлари ва жамоат-ташкилотлари ходимлари унга меҳнат йўлланмаси беришади. Йўлланмага эса коллективнинг қалб сўзлари битилган наказлар ёзилган бўлади. Бу, ёш ишчини корхона шарафини кўтариш, меҳнат унумдорлигини оширишга ҳисса қўшиш ишчи деган шарафли номга содиқ қолишга ундайди.

Бундан ташқари тантана сабабчиси бўлган ёш ишчининг ота-онасига ҳам қувонч бахш этадиган махсус мактуб юборилади. Унинг биринчи маош олганлиги ҳақидаги хушхабар ҳам ота-онасига алоҳида хат орқали хабар қилинади.

Ўша куни Алижон Аҳмедов ҳам ана шундай бўлиб, ишчилар сафига қабул қилинган эди. Уч йил ичида малакали мастер-энергетик бўлиб етишди. Ишлаб чиқариш планларини ошириб бажараётир. Корхонанинг қалб уришида ҳиссаси борлигидан ўзи ҳам, коллектив ҳам хурсанд.

Завод партия комитети ҳар бир ишчининг тақдири учун қайғуради. Ҳеч бир ишчи эътибордан четда қолмайди. Ёшларнинг ўқишга жалб этиш учун цехларда умумзавод комиссияси тузилган. Комиссия аъзолари ҳар бир ишчининг ўқиши, малакасини ошириш учун кўз-қулоқ бўлиб туради.

Корхона коллективи ҳар бир ишчининг билим савияси ва техникаси малакасини оширишга катта эътибор бермоқда. Ҳозирги вақтда юздан ошиқ киши кечки ишчи-ёшлар мактабида, 130 киши Тошкент электромеханика техникумида,130 дан ошиқ киши олий ўқув юртларида ўқимоқда. Ишчилардан 510 киши, 150 инженер-техник ходим заводдаги курсларда, коммунистик меҳнат мактабида билим олмоқда.

Алижон ҳам шу корхонага ўз тақдирини боғлаган, бахт топган малакали ёш ишчиларнинг бири, беш йиллик зарбдори.

А. АҲМЕДОВ.

ҚЎШИҚ САДОСИ

Катта Фарғона канали Шокиржонлар қишлоғининг яқинидан ўтган.

У канал қазилган йиллари ўспирин йигитча эди. Кўпинча ўртоқлари билан оталари, акалари ишлаётган канал трассасига келишар, қўлларидан келганча уларга кўмаклашишарди. Ҳаммадан ҳам Шокиржонни бўлажак канал қирғоқларида ўз-ўзидан уюшиб кетадиган концертлар мафтун этарди. Жўрахон Султонов, Маъмуржон Узоқов ва ўша йилларнинг номдор санъатчилари қўшиқ, лапарлар айтганларида баҳодир йигитлар, кексайиб қолган бўлсалар ҳам сув ишқида ўғил-қизларига ёрдамга келган мўйсафидлар, қўлларида ўлчов ёғочлари тутган мутахассислар қадоқ қўллари билан гулдурос қарсак чалишар, санъат аҳлини чин юракдан олқишлашарди.

Қўшиқлар ижро этилаётганда Шокиржоннинг лаблари пичирлаб турарди. Ашулани сатрма-сатр ёд олишга ҳаракат қиларди. Ўша куни кечқурун ёки эртасига шу ашулани худди ўша ижро этган хонандага ўхшаб, оғайниларига айтиб берарди.

— Худди Жўрахон акага ўхшатдинг...

— Маъмуржон Узоқовга шогирд тушсанг бўлади...

Ёш дўстларининг ўз биродарларига берган бу баҳоси, Шокиржон қалбидаги санъатга, қўшиқчиликка бўлган учқунни тобора alангага айлантирарди. У далада пахта терганда ҳам, қўшотли арава миниб пунктга пахта ташиганда ҳам, дала шийпонида дам олаётган ҳамқишлоқлари ёнида бўлганида ҳам қўшиқ айтар, одамлар кўнглини овлар, ўзи ҳам роҳатланарди.

Йиллар ўтиб, ўспиринликда ўртоқлари билдирган истак рўёбга чиқди. Унинг ашулаларининг садоси аввалига ҳамқишлоқларига, бора-бора Марғилон ва Қувага, Тошлоқ ва Язёвонга, Фарғона ва Қўқонга ҳам етиб борди. Шокиржоннинг қўшиқларини эшитган устозларидан бири:

— Ука, ҳавасинг яхши, ижро этишинг ҳам чакки эмас. Энди ўқиб, санъат илмини эгалласанг, бундан ҳам яхши бўлади,— деган маслаҳатни берди.

Бу Шокиржонга жуда маъқул тушди. У аввалига Қўқондаги ёш санъатчилар тайёрлаш курсида ўқиди. Марғилон халқ театрида олган билимини тажриба билан мустаҳкамлади, бадиий раҳбарлик қилди.

Марғилон яқинидаги Карнайчи қишлоғида туғилиб ўсган Шокиржон Эргашевнинг овозини Марғилонга борган тошкентлик санъат арбоблари эшитиб, уни пойтахтга таклиф қилишди. У бундан ҳам қувонди, ҳам чўчиди, негаки, Шокиржон ўзи таклиф қилинаётган коллективга ўхшаш катта жойда ишламаганди. Унинг бу иккиланишлари Юнус Ражабий билан бўлган дастлабки суҳбатда тумандек тарқалди кетди. Санъат академиги ўшанда бундай деган эди:

— Сенинг овозинг менга ёқиб қолди. Мақомчилар ансамблида ишлайсан, ўзимиз буёғини ўргатаверамиз. Овозингни эҳтиёт қил...

Шокиржон Эргашев отахон санъатчи, академик Юнус Ражабий ва бошқа устозлар кўмагида таҳсил кўриб, ижрочилик маҳоратини эгаллай борди.

СУРАТДА: (чапдан) Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ш. Эргашев, республикада хизмат кўрсатган артист И. Қодиров, республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби Ф. Содиқовлар. Н. Тўраев фотоси.

Тошкент консерваториясининг вокал бўлимига ўқишга кириб уни муваффақиятли тугатди.

Катта Фарғона канали бўйидаги поёнсиз пахтазорларда, гўзал қишлоқ кўчаларида бир вақтлари овозини жаранглатиб, қўшиқ айтиб юрган Шокиржон бугун республикада хизмат кўрсатган артист номини олишга муяссар бўлди. Биз унинг республикада хизмат кўрсатган артист, энг яқин дўсти Сирож Аминов билан ёнма-ён туриб айтган қўшиқларини кўп эшитганмиз. Шокиржон ҳозирги пайтда академик Юнус Ражабий раҳбарлигидаги мақомчилар ансамблида ишламоқда. Шашмақом куйларини, қўшиқларини жон дилимиз билан тинглаймиз. Шу майин, дилрабо овозлар ичида Шокиржоннинг ҳам овози жаранглаб туради.

Шокиржон Эргашев колхоз ва совхозларда пахта байрамларида кўп бўлади. Бу ерларда қўшиқлар айтиб, кишиларга роҳат бахш этади. У «Куйловчи поезд» составида республикамиз областларида, кўп районларида, қишлоқ меҳнаткашларига маданий хизмат кўрсатган.

У ўз шогирдларига ҳам эгз устозлари сингари бўлиш ҳаракатидалар. Шокиржон эса Фахриддин Содиқов каби устоз бастакорлар номини ҳурмат билан тилга олади.

Дастлабки пайтларда «Келибдур», «Айлансин қулинг», «Ой қувониб боқади» каби ашулаларни айтган Шокиржон Эргашев репертуарида ҳозирги пайтда 150 дан ортиқ қўшиқ бор. У бу қўшиқларнинг ҳаммасини ўзига хос маҳорат билан куйлайди. Биз Шокиржонга ижодий ишида янги муваффақиятлар тилаймиз.

С. МАҲКАМОВ.

ХАЛҚ СЕВГАН АРТИСТ

3 апрель куни Наби Раҳимовнинг юбилей кечаси ўтказилган Ҳамза номли театр биноси одамлар билан лиқ тўлди. Наби Раҳимов туғилган кунга 60 йил ва ижодий фаолиятига 40 йил тўлиши муносабати билан уни муборакбод этиш, унга сиҳат-саломатлик, театр саҳнасида ва киноэкранда янги муваффақиятлар тилаш учун кўпдан-кўп санъат мухлислари, унинг ҳамкасблари ўртоқлари, дўстлари бу ерга келишди. Санъатшунослик фанлари қандидати М. Қодиров актернинг бадиий ҳаваскорлик тўгараги иштирокчисидан СССР халқ артисти даражасига етгунча босиб ўтган ижодий йўли тўғрисида сўзлаб берди.

Ўзбекистон ССР Маданият министри А. М. Қўчқоров, ижодий союзлар, ишчи коллективларининг вакиллари, олимлар, жамоатчилик намояндалари юбилярни самимий қутладилар.

Юбиляр номига кўпдан-кўп табриклар олинди.

(УзТАГ).

Спорт

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

Франциянинг Канн шаҳрида ўтказилган халқаро турнирда мамлакатимиз ёшлар терма командаси югославиялик тенгдошларини 3:1 ҳисобида мағлуб қилдилар ва учинчи ўринни эгалладилар. Мусабақа ғолиби Бразилия ва Аргентина командалари ўртасидаги учрашувдан сўнг маълум бўлади. Совет спортчилари югославияликлардан ташқари Франция ва Португалия командаларини ҳам орқада қолдирдилар.

Москванинг «Торпедо» ёшлар командаси Италиянинг «Интернационале» футболчилари билан бўлган мусобақани 1:0 ҳисобида ғалаба билан якунлаб, Швейцарияда ўтказилган халқаро турнирда биринчи ўринни эгаллади. Торпедочилар ўтган йили ҳам шундай турнир ғолиби бўлган эдилар.

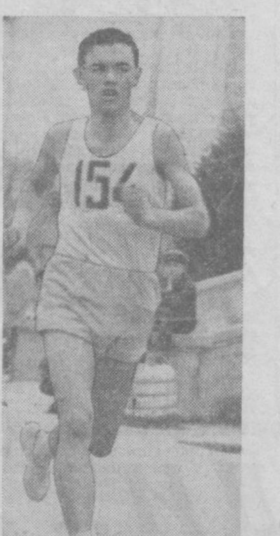

МУҲАММАД АЛИНИНГ ЯНГИ «ЖАНГ»И

Япония пойтахтида собиқ жаҳон чемпиони Муҳаммад Али билан оғир вазнли америкалик бошқа профессионал боксчи Мак Фостер ўртасида мусобақа бўлди. 15 раунд давом этган бу курашда Али очколар бўйича ғалаба қилди. Фостер олишув ўртасидаги икки раунддагина рақиби билан баравар кураша олди. Муҳаммад Али гарчи ғалаба қилган бўлса ҳам ўзининг «жанг»идан қониқиш ҳосил қилмаганлигини, мусобақа олдидан ишқибозларга берган ваъдасини бажара олмаганлигини очиқ айтди. Али рақибини бешинчи раунддаёқ нокаут билан енгаман деб, ваъда берган эди.

ПОЛВОНЛАРИМИЗ УЧИНЧИ ЎРИНДА

Кишиневда эркин кураш бўйича машҳур полвон Иван Заикин хотирасига бағишланиб Бутуниттифоқ турнири ўтказилди. 230 спортчи қатнашган бу йирик мусобақада 11 та команда биринчилик учун баҳс олиб борди. Республикамиз вакиллари бу баҳсда муваффақиятли қатнашиб, учинчи мукофотли ўринни эгаллашди. Ўзбекистонлик полвонлардан «Буревестник» жамияти вакиллари мастерликка номзод В. Ню билан мастер А. Абдураҳмонов турнир ғолиби бўлдилар.

Бу суратлар «Правда» газетаси мукофоти учун Тошкентда ўтказилган енгил атлетика мусобақалари вақтида олинган. Юқоридаги суратда 8 километрга югуришда ғолиб чиққан Тошкент области вакили Ахтам Акрамовни кўриб турибсиз. У маррага 24 минут 46,4 секундда етиб келди. Пастдаги суратда пойгачилар кросс вақтида. Ўнг томонда областимиз командасининг капитани Р. Плотникова «Правда» газетаси соврини билан.

Д. Михайлов фотолари.

ДУНЁ ОВОЗИ
чет эл хабарлари

ДУШМАНГА ҚАҚШАТҒИЧ ЗАРБАЛАР

ХАНОЙ (ТАСС).

ЖАНУБИЙ Вьетнамдан олинган хабарларга қараганда, миллий озодлик кучларининг Америка-Сайгон қўшинлари позицияларига ҳужуми давом этмоқда. Куангчи шаҳри остоналарида яна бир ҳарбий база — Майлок базаси тор-мор қилинди. Қўғирчоқ қўшинларининг шаҳардан жануб томондаги мустаҳкамланган пунктлари тўплардан қаттиқ ўққа тутилди ва бу пунктларга ракеталар ташланди.

Сайгон армияси Куангчи вилоятидаги уч шаҳарни — вилоят марказини, шунингдек вилоят марказига яқин Донгха ва Камлонигина зўр машаққат билан ўз қўлида сақлаб турибди. Душманнинг қўшинлари ватанпарварларнинг ҳамласи остида бу позицияларни ҳам ташлаб кетишга тайёрланмоқдалар. Куангчи ҳарбий базаси асосан бошқа жойга кўчирилди.

«В-52» типидаги оғир бомбардимончи самолётлар Куангчи вилоятига ёпирилиб ҳужум қилишни давом эттирдилар ва озодлик кучлари назорат қилиб турган районларга 500 тоннадан ортиқ бомба ташладилар.

Ватанпарварлар қўғирчоқ армиянинг қуршовда қолган қисмларига мадад бериш учун уриниб кўрган Американинг уч вертолети ва бир самолётини уриб туширдилар.

Халқ озодлик қуролли кучлари бўлинмалари Тхиатхиен вилоятида Хюэ шаҳридан 25 километр ғарб томонда муваффақиятли жанг операцияларини давом эттирмоқдалар. 1 апрелда бу ерда душманнинг 120 дан ортиқ солдат ва офицери ўлдирилди ва ярадор қилинди.

Тайнинь вилоятида ватанпарвар кучлар Сайгондан тахминан юз километр ғарби-шимолда қўғирчоқ армиянинг шанба куни ишғол қилинган базалари ва мустаҳкамланган пунктларини ўз қўлларида ушлаб турибдилар ва орқага чекинган душман бўлинмаларини қувиб бормоқдалар.

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОМИЛ

ВЕНА (ТАСС).

КИПРДАГИ тараққийпарвар меҳнаткаш халқ партиясининг бош секретари Э. Папаиоанну Австриядаги «Фольксштимме» газетасининг мухбири билан суҳбатда, халқаро бирдамлик, айниқса Совет Иттифоқи мадад бериб турганлиги Кипр республикасининг сақланиб қолишини таъминлаган ҳал қилувчи омиллардан бири бўлди, деди.

Кипрдаги ҳозирги танглик, деди сўнгра Э. Папаиоанну, империалист давлатлар бизнинг республикамизга, умуман Шарқий Ўрта денгиз районидаги мамлакатларнинг ҳаммасига қарши ўтказиб келаётган сиёсатнинг натижаси бўлди.

ҲАРБИЙ ЁРДАМ

НЬЮ-ЙОРК, 3. «Нью-Йорк таймс» газетаси Иордания қироли Ҳусайннинг АҚШга қилган визити якунларини шарҳлаб, Вашингтон Иорданияга ҳарбий материаллар етказиб беришни кенгайтиришга розилик билдирди, деб кўрсатади. Иорданияга Америка ҳарбий самолётларининг янги туркумини юбориш тўғрисида ҳам келишиб олинган.

ПРЕЗИДЕНТ МАКАРИОСНИНГ БАЁНОТИ

НИКОЗИЯ (ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТ Макариоснинг бу ерда тарқатилган баёнотида бундай дейилади: «Биз Кипр проблемаси куч ёрдами билан эмас, балки тинч вазиятда музокаралар олиб бориш йўли билан ҳал этилиши керак, деган фикрни доим қўллаб-қувватлаб келдик».

Мамлакатдаги вазиятни нормаллаштириш чораларини кўрган Кипр ҳукумати, дейилади баёнотда, оролда қуролсизланишни босқичма-босқич амалга оширишни кўзда тутган таклифларни бир неча бор илгари сурган эди. «Кипр ҳукумати Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бош секретарининг мамлакатдаги қуролли кучлар сонини қисқартириш тўғрисида 1967 йил 24 ноябрда қилган таклифини қабул қилди ва ажнабийларнинг ҳарбий йўл билан аралашувига йўл қўймай, гарантия беришни Кипрни демилитарлаштиришнинг пировард мақсади эканлигини назарда тутди».

Макариос Туркия бош министрининг Кипрдаги грек ва турк жамоалари қуролсизланиш мақсадида ўз ихтиёрларидаги қурол-яроғларни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг вакилларига топширишлари кераклиги тўғрисидаги таклифини ҳам мақбул деб ҳисоблади.

ТАБИИЙ ОФАТ

ДАККА, 3 апрель. (ТАСС). Бангладешнинг шарқи-шимолий районларида кучли довул бўлди. Шамолнинг тезлиги соатига икки юз километрдан ҳам ошиб кетди. Дастлабки маълумотларга қараганда, довул натижасида 150 га яқин киши ҳалок бўлган, 350 дан кўпроқ киши жароҳатланган, олти минг уй-жой вайрон бўлган, 40 минг киши бошпанасиз қолган. Маъмурият зарар кўрган кишиларга ёрдам бериш учун шошилинч чораларни кўрмоқда.

Довул Бангладеш пойтахти Даккага ҳам бир оз тегиб ўтган. Шаҳарда дўл ёғиб, кучли чанг бўрони содир бўлган.

ҒАЛАТИ МУКОФОТЛАР

ПАРИЖ. Францияда актерлар ва кино режиссёрлари учун таъсис этилган кўп ва хилма-хил мукофотлар орасида «Апельсин» ва «Лимон» деб аталувчи иккита мукофот ҳам бор. Бу мукофотлар киноюлдузларга матбуот ходимлари билан нечоғлик мулоқатда бўлиш даражасига қараб берилади. Бу мукофотлар Мантонда кинофестиваллардан бирида таъсис этилганди.

Бу йил 13 нафар журналист ва кинохроникерлардан иборат составдаги махсус жюри қуйидаги лауреатлар номини айтди: матбуот ходимлари билан энг кўп мулоқатда бўлганлиги учун «Апельсин» мукофоти француз актерлари Жан Моро ва Филипп Нураега, шунингдек итальян режиссери Сержио Леонега берилган. «Лимон» мукофоти бояги мукофотнинг тескарисидир: уни матбуот ходимлари билан мулоқат қилишни ёқтирмайдиганлар олади. Бу мукофот француз Жан-Поль Бельмондо, Америка киноюлдузи Жейн Фонда ва француз режиссери Жан-Пьер Мельвилга берилди.

Маданият министри Ж. Дюамел ва Мантон шаҳрининг ҳокими сенатор Ф. Пальмеро мукофотланганларга дипломларни тантанали вазиятда топширди.

Мукофотларнинг ўзи кечроқ берилади, чунки бу нарса мавсумга боғлиқ: жюри лауреатларнинг ҳаммасига Мантон шаҳри номидан мукофот олувчиларнинг вазнига баравар миқдорда лимон ёки апельсин тутқазилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

10.50 — Кўрсатувлар программаси, 10.55 — Янгиликлар, 11.05 «Тергов давом этади» (бадиий фильм, ўзбек тилида).

12.30 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.40 — Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 17.45 — Болалар учун кинофильм, 18.00 — «Старшеклассник» программаси, 18.40 Қардош халқлар адабиёти. Туркман шоирларининг янги таржималари, 19.00 — «Ахборот» информацион программаси.

Ўзбек тилида: 19.15 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Истиқбол эгалари». Телевизион журнал, 19.55 — Инсон ва қонун (рус тилида), 20.35 — «Ахборот» информацион программаси, 20.50 — «Оламга саёҳат» (кунокўрсатув), 21.40 — Миллионлар ленинча университети, 21.55 — Кўрсатувлар программаси.

22.00 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

22.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади (ўзбек тилида).

22.30 дан — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

ЎҚУВ ПРОГРАММАСИ

20.00 — Ўқитувчи экрани (рус тилида).

Ўзбек тилида: 20.40 — Юқори синф ўқувчилари учун. Математикадан консультация, 21.30 — Врач маслаҳати, 21.40 — «Алангали йиллар» (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 5/IV да Лайли ва Мажнун.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/IV да Олтин девор.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 5/IV да Лақма 6/IV да Менинг жаннатим.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/IV да Номзодлар, 6/IV да Баҳс.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — АЛЬБИНА ЗОТОВА раҳбарлигидаги «АФСОНАВИЙ УЛКА» иллюзион аттракционининг гастроллари (кеч соат 7 яримда; шанба кунлари: кундуз соат 3 ва кеч 7 яримда; якшанба кунлари: кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда).

КИНО

Тунги бўса — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Омадли жентльменлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК», «ДРУЖБА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ҳаракатдаги фронт (кундуз соат 12, 2 ва 4 да), Севги ва ўлим хроникаси (кеч соат 6, 8 ва 10 да): — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ».

Она муҳаббати (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Шанабу тузоққа илинди — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Заҳар Беркут — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «ВОСТОК» (кеч 6, 8 ва 9.45 минутда).

Муҳаббат фожиаси — «САНЪАТ САРОЙИ» (кундуз ва кечқурун).

Еттинчи фалак — «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Россия империясининг тожи ёки яна қўлга тушмас қасоскорлар — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Рустам ҳақида достон — «ВОСТОК» (эрталаб соат 10, кундуз 1 ва 4 да).

18 апрель кундуз соат 1 да Тошкент Қишлоқ хўжалик институти ўсимликлар ҳимояси ва ипакчилик факультетларининг илмий совет кенгаши (60-аудитория)да қишлоқ хўжалик фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун Б. Бекмуратова: «Тут ипак қурти гетерозиси прогнозида қон айланиш системасидаги паранекрозлардан ва гемолимфанинг хоссаларидан фойдаланиш» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан институт кутубхонаси (Орджоникидзе район, 4-алоқа бўлими)да танишиш мумкин.

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»

„БАҲОР“ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

9 АПРЕЛЬ КУНДУЗ СОАТ 5 ВА КЕЧ 8 ДА

ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИ ВА ЁШ ИЖРОЧИЛАР ИШТИРОКИДА

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: ҚУВОНДИҚ ИСКАНДАРОВ, ЖУМАНАЗАР БЕКЖОНОВ, ТАМАРА ЮНУСОВА;

Солистлар: Ҳасан ЙЎЛДОШЕВ, Шерали ЖЎРАЕВ, Азиза ТЎЛАГАНОВА, Собир МАҲКАМОВ, Акбар ЙЎЛДОШЕВ.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Программани: ҒУЛОМ ТОЖИ-АЪЛОЕВ олиб боради.

Билетлар сотилмоқда.

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

11 АПРЕЛДАН 18 АПРЕЛГАЧА

ОЛИЙ ЛИГА КОМАНДАЛАРИ ИШТИРОКИДА

ТОШКЕНТ МУЗИ-72

2 ТРАДИЦИОН ТУРНИРИ ЎТКАЗИЛАДИ

ТУРНИР КАЛЕНДАРИ

11 апрель кундуз соат 3 да
«КРИЛЬЯ СОВЕТОВ» (Москва) — «СПАРТАК» (Москва)
кеч соат 7 да
«ХИМИК» (Воскресенск) — «СПАРТАК» (Тошкент)

12 апрель кундуз соат 3 да
«СПАРТАК» (Тошкент) — «ТОРПЕДО» (Горький).
кеч соат 7 да
«ТРАКТОР» (Челябинск) — «ХИМИК» (Воскресенск)

13 апрель кундуз соат 3 да
«КРИЛЬЯ СОВЕТОВ» (Москва) — «ТРАКТОР» (Челябинск)
кеч соат 7 да
«СПАРТАК» (Москва) — «ТОРПЕДО» (Горький)

14 апрель кеч соат 7 да
«СПАРТАК» (Тошкент) — «КРИЛЬЯ СОВЕТОВ» (Москва)

15 апрель кундуз соат 3 да
«ТРАКТОР» (Челябинск) — «СПАРТАК (Москва)
кеч соат 7 да
«ТОРПЕДО» (Горький) — «ХИМИК» (Воскресенск)

16 апрель кундуз соат 3 да
«СПАРТАК» (Тошкент) — «СПАРТАК» (Москва)
кеч соат 7 да
«КРИЛЬЯ СОВЕТОВ» (Москва) — «ТОРПЕДО» (Горький)

17 апрель кундуз соат 3 да
«ТРАКТОР» (Челябинск) — «СПАРТАК» (Тошкент)
кеч соат 7 да
«ХИМИК» (Воскресенск) — «КРИЛЬЯ СОВЕТОВ» (Москва)

18 апрель кундуз соат 3 да
«ТОРПЕДО» (Горький) — «ТРАКТОР (Челябинск)
кеч соат 7 да
«СПАРТАК» (Москва) — «ХИМИК» (Воскресенск)

Билетлар сотилмоқда.
Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 01338. ИНДЕКС 64697. Б. 1722.